

**ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์
ในการปกครองท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย***
**Power Relations between Local Leaders and Monks in Local
Government in Phurua District Loei Province**

พระมหาประจักษ์ อุประภา และวินัย ผลเจริญ

Phramaha Prachak Uprata and Vinai Poncharoen

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Mahasarakham University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: 60011380011@msu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาลักษณะของความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในการปกครองท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย 2) ศึกษาข้อดีและข้อเสียของความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในการปกครองท้องถิ่น ในเขตพื้นที่อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย เป็นการศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพ โดยการนำเอากรอบแนวคิดเกี่ยวกับ ความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสร้างเป็นกรอบในการใช้ศึกษาวิจัย ด้วยการลงพื้นที่เก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก 19 รูป/คน โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง และเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง

ผลการวิจัยพบว่า

1. มีลักษณะ คือ ลักษณะการร่วมมือ ได้แก่ การร่วมมือกันตามธรรมชาติหรือตามจารีตประเพณี การร่วมมือกันเป็นทางการหรือพันธะสัญญา การร่วมมือกันทางตรงหรือตามคำสั่ง
2. ข้อดีและข้อเสียของความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในการปกครองท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย ผลการวิจัยพบว่า มีผล 3 ด้าน คือ 1) ข้อดีต่อสังคม การพัฒนาสังคมจะมีประสิทธิภาพรวดเร็วแก้ไขปัญหาตรงจุดประสงค์ คนในสังคมจะเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันมีความเหนียวแน่นเป็นปึกแผ่น มีความสามัคคีพร้อมเพียงเกิดความเข้มแข็ง 2) ข้อดีต่อพระสงฆ์และวัด

*ได้รับบทความ: 22 กรกฎาคม 2564; แก้ไขบทความ: 10 กันยายน 2564; ตอรับตีพิมพ์: 26 ธันวาคม 2564

Received: July 22, 2021; Revised: September 10, 2021; Accepted: December 26, 2021

วัดจะมีการพัฒนา พระสงฆ์จะได้รับการอุปถัมภ์ช่วยเหลือในเรื่องต่างๆ 3) ข้อดีต่อผู้นำ ได้รับความนิยมนิยมชอบจากประชาชนที่มีความเคารพศรัทธาต่อพระสงฆ์ 1) ข้อเสียต่อสังคม ทำให้อำนาจในการลงเล่นการเมืองถูกรวบไปอยู่กับผู้นำท้องถิ่นที่สามารถสร้างความสัมพันธ์กับพระสงฆ์ได้เพียงกลุ่มเดียว และทำให้เกิดความแตกแยกแบ่งพรรคแบ่งพวก 2) ข้อเสียต่อพระสงฆ์และวัด ถูกบดบังศักยภาพในการแสดงออก

3. ข้อเสียต่อผู้นำท้องถิ่น พระสงฆ์จะอาศัยความสัมพันธ์ความเป็นที่เคารพศรัทธาความเกรงใจจากผู้นำท้องถิ่นเป็นเครื่องมือในการชักจูงผู้นำท้องถิ่นให้ทำตามอำนาจของตน

คำสำคัญ: ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ; ผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์; การปกครองท้องถิ่น

Abstract

The research on power relations between local leaders and monks in local government in Phu Ruea District, Loei Province, aims to study the characteristics of power relations between local leaders and monks in local government in Phu Ruea District. Loei Province and to study the advantages and disadvantages of the power relationship between the local leaders and the monks in the local government in the area of Phu Ruea District, Loei Province is a qualitative research by adopting the framework about Power relations Obtained from the study of documents and related research to create a framework for research studies by collecting data from 19 key informants / person by using a semi-structured interview method and select specific data providers in studying the characteristics of the power relations between the local leaders and the monks in the local government in Phu Ruea District, Loei Province.

The research results were as follows:

1. Either natural or customary cooperation. Formal cooperation or commitment to cooperate directly or according to the orders.

2. In studying the advantages and disadvantages of the power relationship between the local leaders and the monks in the local government in Phu Ruea District, Loei Province, the research found that there are 3 aspects which are 1. Advantages to society Social development will be effective, fast, solve problems as intended People in the society will be unified and unified. There is unity and only strength. 2. Advantages to monks and temples will develop the monks will receive help and support in various matters. 3. Advantages to leaders has been popular with people who have faith and respect for monks.

1. The disadvantage to society is that the power to play politics is confined to local leaders who can only build relationships with monks and cause disharmony. 2. Disadvantages to monks and temples being obstructed by the potential for expression 3. Disadvantages to local leaders Monks rely on relationships, respect, faith, and respect from local leaders as a tool to persuade local leaders to act in accordance with their power.

Keywords: The Power Relations; Local Leaders and Monks; Local Government

1. บทนำ

สังคมไทยเป็นสังคมที่มีความเกี่ยวโยงและความสัมพันธ์กับพระพุทธศาสนาอย่างยาวนานตามประวัติศาสตร์แล้วพระสงฆ์กับผู้ปกครองมีความสัมพันธ์มีส่วนเกี่ยวเนื่องกันมาโดยตลอด ทั้งด้านการปกครอง ด้านการศึกษาอบรม ด้านประเพณีวัฒนธรรมและด้านอื่นๆ อีกมากมาย พระสงฆ์จึงนับว่าเป็นผู้มีบทบาทสำคัญต่อสังคมเป็นอย่างมาก แต่เมื่อกาลเวลาได้เปลี่ยนแปลงไปตามกระแสของโลกาภิวัตน์ บทบาทและความสัมพันธ์ของพระสงฆ์ที่มีต่อสังคมที่เป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน เช่น เป็นที่ปรึกษาของผู้ปกครองในเรื่องต่างๆ การให้การศึกษาอบรมและการเชื่อมประชาชนให้อยู่ภายใต้การปกครองอย่างร่มเย็นสงบสุข (ก่องแก้ว เจริญอักษร, 2551, หน้า 161) ส่วนพื้นที่ชนบทหรือต่างจังหวัด ซึ่งความเจริญด้านเทคโนโลยีและการพัฒนายังเข้าถึงไม่มากเหมือนสังคมเมือง ความสัมพันธ์ของประชาชนกับพระสงฆ์และบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนยังมีมาก ประชาชนส่วนมากก็ยังเชื่อฟังในคำสอนเทศนาและเข้าวัดฟังธรรมด้วยว่าสภาพของสังคมในชนบทนั้นยังมีรูปแบบวัฒนธรรมเก่าที่สืบทอดกันมาอยู่มากคือเป็นสังคมที่มีวัดเป็นศูนย์กลางในการประกอบกิจกรรมต่างๆ โดยมีพระสงฆ์เป็นตัวแทนเป็นผู้นำประกอบกิจกรรม (พทยา สายหู, 2551, หน้า 297) การอบรมจิตใจและการพัฒนาวัตถุสถานและตอบสนองต่อนโยบายบางอย่างของรัฐโดยการร่วมมือกันกับผู้นำท้องถิ่นจึงเป็นหน้าที่ของพระสงฆ์ไปโดยปริยาย ถึงแม้ว่าพระสงฆ์จะไม่สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการลงคะแนนเลือกผู้นำ ซึ่งเป็นการเกี่ยวข้องกับการเมืองโดยตรงได้ แต่พระสงฆ์ก็ยังเป็นที่เคารพของประชาชนเป็นสื่อในการแสดงความคิดเห็นขังปลุกฝังความเชื่อและอุดมการณ์ให้กับประชาชนได้ (พรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), 2550, หน้า 209)

พื้นที่อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย เป็นถิ่นที่มีพืชผลผลิตทางการเกษตรอุดมสมบูรณ์ มีการปลูกไม้ดอกไม้ประดับ เพื่อจำหน่ายในแต่ละปีสามารถทำรายได้ให้แก่เกษตรกรไม่ต่ำกว่า 100 ล้านบาท เป็นเมืองแห่งการท่องเที่ยวที่มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงการเกษตร และแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาและวัฒนธรรม โดยมีวัฒนธรรมประเพณีอันเป็นเอกลักษณ์ของชาวภูเรือที่อนุรักษ์สืบสานกันมาแต่โบราณคือ ประเพณีบุญหลวง เดือนสี่จันทน์ในวันขึ้น 13-15 ค่ำ เดือนสี่ของทุกปี ประเพณีบวงสรวงเจ้าปู่ศรีทอน เป็นประเพณีที่ชาวภูเรือเคารพนับถือให้ความสำคัญเป็นอย่างมากจัดขึ้นในเดือนแปดของทุกปี จึงเป็นพื้นที่ที่น่าอยู่อาศัย

และน่าสนใจสำหรับนายทุนที่จะเข้าไปลงทุนทำธุรกิจในเรื่องของรีสอร์ทและบ้านพัก (ศูนย์การศึกษาออกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอภูเรือ, 2553, หน้า 3)

ในด้านของวัดและพระสงฆ์ยังมีบทบาทสำคัญและมีความสัมพันธ์ต่อประชาชนในพื้นที่วัดเป็นศูนย์รวมจิตใจและสถานที่ประกอบกิจกรรมที่รองรับกิจกรรมของประชาชนในพื้นที่ หรือแม้กระทั่งการใช้พื้นที่ประกอบกิจกรรมจากผู้นำในท้องถิ่น เช่น การจัดอบรมหน่วยงานต่างๆ ของท้องถิ่น การจัดกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุเป็นประจำทุกสัปดาห์ และการเปิดโอกาสให้ผู้นำในท้องถิ่นได้พูดคุยกับประชาชนในวันสำคัญที่มีประชาชนมาร่วมทำบุญกันเป็นจำนวนมาก เช่น วันพระ 15 ค่ำ 8 ค่ำ เป็นต้น (โรงเรียนชุมชนภูเรือ, 2553, หน้า 54) พระสงฆ์ยังมีบทบาทต่อกิจกรรมภายในวัดเหล่านั้นด้วย เช่น เป็นวิทยากรผู้ให้การอบรม เป็นผู้นำกิจกรรมในบางกิจกรรมและแสดงธรรมในโอกาสสำคัญ และเป็นผู้ที่ชักจูงประชาชนให้รวมตัวกันได้เป็นอย่างดีในการดำเนินกิจกรรมขับเคลื่อนโครงการของอำเภอ เช่น โครงการอนุรักษ์ศิลปหัตถ์ โครงการงานศพปลอดเหล้าและอบายมุข โครงการสินค้า OTOP ของตำบล และโครงการทอดเทียนของอำเภอในโครงการเหล่านี้มีความสัมพันธ์กันเกิดขึ้นระหว่างพระสงฆ์กับหน่วยงานท้องถิ่นพร้อมทั้งประชาชน จนทำให้อำเภอภูเรือได้รับมอบหมายให้เป็นอำเภอต้นแบบในการจัดงานโครงการหมู่บ้านรักษาศิลหัตถ์ของจังหวัดเลย ตามโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ โดยใช้หลักธรรมทางพุทธศาสนาในปี พ.ศ. 2560 (พระเทพศาสนภิบาล, 2560) เมื่อพระสงฆ์ยังมีบทบาทสำคัญและความสัมพันธ์กับประชาชนในพื้นที่ชนบทจึงเป็นเหตุให้ผู้นำในท้องถิ่นอาศัยการสร้างความสัมพันธ์สนธิสนมกับพระสงฆ์โดยการเข้าไปฝากเนื้อฝากตัวเป็นศิษย์แสดงตนเป็นผู้รู้จักคุณธรรม รู้จักการเข้าวัด ซึ่งเป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชนควรแก่การเลือกให้เป็นผู้นำในท้องถิ่น โดยมีพระสงฆ์เป็นผู้ชักจูงจะด้วยความตั้งใจของพระสงฆ์เองในการเป็นหัวคะแนนหรือโดยไม่ตั้งใจก็ตาม หรือแม้กระทั่งการมีผลประโยชน์ร่วมกันระหว่างพระสงฆ์กับผู้นำท้องถิ่นพระสงฆ์จึงเป็นเครื่องมือให้กับผู้นำท้องถิ่นได้หรือมีส่วนช่วยในการชักจูงประชาชนโดยอาศัยความสัมพันธ์ที่มีอยู่ แม้หลังจากที่มีการเลือกผู้นำเข้าดำรงตำแหน่งในท้องถิ่นแล้วการที่จะทำให้ประชาชนรักและเชื่อถืออยู่ได้ปกครองได้เป็นอย่างดีก็ต้องอาศัยความสัมพันธ์กับพระสงฆ์ซึ่งเป็นที่เคารพเป็นผู้นำด้านจิตวิญญาณในชุมชนช่วยบอกกล่าว กระทั่งการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานท้องถิ่นกับวัด เช่น การใช้สถานที่วัดจัดอบรมคุณธรรมจริยธรรมให้กับประชาชน รวมถึงข้าราชการในหน่วยงานท้องถิ่นโดยมีพระสงฆ์เป็นผู้ให้การอบรม หรือการสนองนโยบายของท้องถิ่นโดยมีวัดเป็นตัวขับเคลื่อน เช่น โครงการงานศพปลอดเหล้าและอบายมุข การปลูกป่าของตำบล การอนุรักษ์แหล่งน้ำสร้างจิตสำนึกที่ดีต่อการอยู่ร่วมกันในชุมชน เป็นต้น ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่แฝงไปด้วยอำนาจและผลประโยชน์ที่ผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์มีร่วมกัน

ดังนั้น ในเขตพื้นที่อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย จึงเป็นพื้นที่ที่มีความน่าสนใจต่อการทำวิจัยในเรื่องของความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในการปกครองท้องถิ่น เพื่อศึกษาลักษณะของความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ และข้อดีข้อเสียของความสัมพันธ์เชิงอำนาจ

ระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ เพื่อเป็นการส่งเสริมหรือปรับปรุงในส่วนที่เป็นข้อดีและข้อเสียและใช้พัฒนาในการปกครองท้องถิ่นในพื้นที่ต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะของความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในการปกครองท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย
2. เพื่อศึกษาข้อดีและข้อเสียของความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในการปกครองท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) มีขั้นตอน ดังนี้

1. การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) เพื่อศึกษาถึงประวัติการปกครองท้องถิ่นและสภาพสังคมของอำเภอภูเรือ จังหวัดเลย และเอกสารวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากเอกสารทางวิชาการ บทความ วิทยานิพนธ์ วารสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
2. การเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก เนื่องจากในระยะเวลาก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้แนะนำตัวอย่างไม่เป็นทางการและการทำความคุ้นเคยกับผู้ให้ข้อมูลก่อน แล้วจึงชี้แจงความมุ่งหมายและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการเข้ามศึกษาวิจัยในครั้งนี้
3. การสัมภาษณ์ เมื่อผู้ให้ข้อมูลหลักยินดีให้ข้อมูลแล้ว จึงเริ่มการสัมภาษณ์ตามแนวคำถามที่สร้างไว้อย่างกว้างๆ จากการทบทวนวรรณกรรม มีการปรับเปลี่ยนปรับปรุงเพิ่มเติมไปตามลักษณะของผู้ให้ข้อมูล การสัมภาษณ์และสนทนาซักถามผู้ให้ข้อมูลหลักตามความมุ่งหมายของการวิจัย จะต้องพยายามให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ตอบในประเด็นที่ผู้ศึกษาสนใจ และมีการซักถามเพื่อล้วงเอาข้อมูลความจริงในเรื่องนั้นๆ ออกมาให้มากที่สุดและเปิดโอกาสให้ผู้ถูกสัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นในเรื่องที่ผู้ศึกษาสนใจมากที่สุด
4. เก็บรวบรวมข้อมูลและนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาวิเคราะห์ตามกรอบที่ใช้ในการวิจัย สำหรับขั้นตอนและวิธีการวิจัย (Qualitative methodology research) แบ่งผู้ให้ข้อมูล ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) พระสงฆ์ และ 2) ผู้นำท้องถิ่น การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจงเพื่อให้ตรงต่อหัวข้อและความมุ่งหมายของการวิจัย รวมทั้งหมดจำนวน 19 รูป/คน มีดังนี้ 1) พระสงฆ์ จำนวน 5 รูป ได้แก่ เจ้าคณะอำเภอภูเรือ รองเจ้าคณะอำเภอภูเรือ เจ้าคณะตำบลหนองบัว และเจ้าอาวาส 2) ผู้นำท้องถิ่น จำนวน 14 คน ได้แก่ นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบล นายกองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกสภาเทศบาลตำบล และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นตอนการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเอกสารและได้รับการสัมภาษณ์ 2) ขั้นตอนที่ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเอกสารและจากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ สรุปจัดประเด็นสำคัญตามความมุ่งหมายของการวิจัยโดยเน้นการนำเอาแนวคิดและข้อมูลทางวิชาการมาเป็นบรรทัดฐานในการวิเคราะห์ แล้วนำมาอธิบายเชื่อมโยงความสัมพันธ์ให้เห็นถึงลักษณะของความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในการปกครองท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย ว่ามีลักษณะอย่างไร และรวมถึงข้อดีและข้อเสียของความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในการปกครองท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย ว่าเป็นอย่างไร และ 3) ขั้นตอนนำเสนอผลการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

4. สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในการปกครองท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ลักษณะความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในการปกครองท้องถิ่นพบว่า ลักษณะความร่วมมือ เป็นความสัมพันธ์ที่มีการร่วมมือกันตามวาระโอกาสที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น มีลักษณะที่แตกต่างกันออกไป โดยมากผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ใช้ในการทำงานร่วมกันในท้องถิ่น พบว่ามี 3 ลักษณะ ดังนี้ 1) ลักษณะความร่วมมือกันตามธรรมชาติหรือตามจารีตประเพณี เป็นการร่วมมือกันในวันสำคัญของคนในท้องถิ่นที่จัดขึ้นตามฤดูกาลในแต่ละเดือนของทุกปี และงานบุญประเพณีอื่นๆ ที่มีการรวมตัวกันของประชาชนในท้องถิ่น 2) ลักษณะความร่วมมือกันเป็นทางการหรือพันธะสัญญา เป็นการร่วมมือกันโดยการทำโครงการการพัฒนาท้องถิ่นต่างๆ อย่างเป็นทางการและมีเป้าหมายในการดำเนินงาน 3) ลักษณะความร่วมมือกันทางตรงหรือตามคำสั่ง เป็นการร่วมมือกันในวาระโอกาสสำคัญของชาติหรือในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาตามคำสั่งของหน่วยงานราชการกลาง

2. ข้อดีและข้อเสียของความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในการปกครองท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย

ข้อดีที่เกิดจากลักษณะความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ที่มีร่วมกันในการปกครองท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย มีดังนี้ 1) ข้อดีที่มีต่อสังคม ทำให้เกิดความสามัคคีพร้อมเพียงทั้งชุมชนและวัดซึ่งง่ายต่อการพัฒนาปกครอง ทำให้ประชาชนหันมาสนใจในเรื่องของคุณธรรมจริยธรรมซึ่งจะลดปัญหาการละเมิดสิทธิในการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม และจะมีสภาพแวดล้อมการเป็นอยู่ที่ดี 2) ข้อดีที่มีต่อวัดและพระสงฆ์ พระสงฆ์จะได้รับการสนับสนุนและอุปถัมภ์จากผู้นำท้องถิ่นในเรื่องของปัจจัยสี่และในด้านต่างๆ ทั้งการเผยแผ่ศาสนาและการก่อสร้างวัดอุสถาน พร้อมทั้งการได้รับการ

ยอมรับเคารพศรัทธาจากผู้นำและประชาชนในท้องถิ่น และง่ายต่อการทำงานร่วมกัน

3. ข้อดีที่มีต่อผู้นำท้องถิ่น จะทำให้ผู้นำท้องถิ่นมีภาพลักษณ์ในสังคมที่ดีและจะได้รับความนิยมชมชอบจากพระสงฆ์และประชาชนทำให้ได้เปรียบในทางการเมือง ทำให้ง่ายต่อการทำงานร่วมกันกับพระสงฆ์ ได้รู้จักกับผู้คนที่มียศตำแหน่งมากขึ้นจากการแนะนำของพระสงฆ์ และจะได้รับการยอมรับให้เกียรติจากคนในสังคมหลังจากสิ้นวาระการดำรงตำแหน่งไปแล้ว

ข้อเสียที่เกิดจากลักษณะความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ที่มีร่วมกันในการปกครองท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย มีดังนี้ 1) ข้อเสียที่มีต่อสังคม ทำให้สถาบันศาสนาของสังคมมีความเสื่อมถอยไปในทางที่ไม่ดี ทำให้ระบอบประชาธิปไตยในท้องถิ่นเกิดอ่อนแอ ไม่เข้มแข็งจะทำให้มีการครองอำนาจในท้องถิ่นอยู่เพียงฝ่ายเดียวเกิดความไม่พอใจของอำนาจฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งซึ่งเป็นคู่แข่งกันทางการเมืองอันเป็นเหตุให้คนในสังคมเกิดความแตกแยกเป็นฝักฝ่าย 2) ข้อเสียที่มีต่อวัดและพระสงฆ์ ทำให้ศักยภาพในการแสดงออกต่อผู้นำท้องถิ่นของพระสงฆ์ถูกกดทับบดบัง ทำลายภาพลักษณ์ความเป็นกลางทางเมืองของพระสงฆ์ซึ่งทำให้คุณค่าในตัวของพระสงฆ์ลดน้อยลงอันเป็นเหตุของความเสื่อมศรัทธาของประชาชน และอาจเป็นเหตุให้เกิดความขัดแย้งระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ได้มากขึ้น 3) ข้อเสียที่มีต่อผู้นำท้องถิ่น ทำให้ผู้นำท้องถิ่นถูกครอบงำทางความคิดและการกระทำเพราะความเกรงใจที่มีในพระสงฆ์ ทำให้ศักยภาพในตัวของผู้ว่าท้องถิ่นถูกกดทับ และทำให้ผู้นำท้องถิ่นเกิดความคิดที่ผิดใช้พระสงฆ์เป็นเครื่องมือเพื่อประโยชน์ในทางการเมืองของตนเอง

5. อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในการปกครองท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ลักษณะความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในการปกครองท้องถิ่นในเขตพื้นที่ อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในเขตพื้นที่อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย เป็นความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจากการรวมตัวกันทำกิจกรรมของผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์เพื่อสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ทางสังคมให้เกิดความมั่นคงทางอำนาจและผลประโยชน์ในการทำงานร่วมกันและเกิดการเกื้อกูลกันของทั้งสองฝ่าย ซึ่งความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นเป็นลักษณะของความร่วมมือมีการร่วมมือกันตามวาระโอกาสที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น มีการร่วมมือกันตามธรรมชาติหรือตามจารีตประเพณีที่จัดขึ้นตามฤดูกาลในแต่ละเดือนของทุกปีที่กระทำร่วมกัน ซึ่งเป็นการขยายอำนาจที่มีอยู่เดิมตามตำแหน่งหน้าที่การงานของตนให้แก่ขยายกว้างมากขึ้นและสามารถทำในสิ่งที่ตนปรารถนาตามความต้องการของตนที่อำนาจจะแผ่ออกไปได้ สอดคล้องกับแนวคิดของพรหมินทร์ พรหมเกิด (2556, หน้า 98) ที่กล่าวไว้ว่าความสัมพันธ์เป็นอำนาจที่ไม่เป็นทางการ ซึ่งเกิดขึ้นจากการมีความสัมพันธ์ของบุคคลกับผู้อื่นผู้นำบาง

คนอาจมีอำนาจจากตำแหน่งไม่มากนัก แต่ก็สามารถที่จะมีอำนาจนอกเหนืออำนาจจากตำแหน่งได้อีกมากหากเขาสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นได้เป็นผลสำเร็จ นอกจากลักษณะความร่วมมือแล้วยังพบว่า มีลักษณะความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากปัจจัยหลายด้าน เช่น ความคิด เป้าหมาย ผลประโยชน์ บุคลิกภาพ พื้นเพเดิมความนิยมชมชอบ หรือกระทั่งการสื่อสาร ซึ่งเป็นลักษณะที่แสดงออกในรูปของการต่อต้าน ต่อรอง การใช้อิทธิพลผลักดันหรือการคัดค้านในเรื่องที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่เห็นด้วยหรือรู้สึกว่าเป็นของตนเองนั้นเป็นฝ่ายที่เสียประโยชน์หรือไม่ได้รับความเป็นธรรมมากกว่าอีกฝ่าย อันเป็นเรื่องธรรมดาของมนุษย์เมื่อมีการทำงานร่วมกันย่อมมีความขัดแย้งที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาสถาพร วันนุกุล (2557) ที่ว่า ผู้นำท้องถิ่นอาศัยการเข้าไปสร้างความสัมพันธ์กับพระสงฆ์ในรูปแบบต่างๆ กับการเข้าไปช่วยเหลือการงานพระสงฆ์ การบริจาคเงินส่วนตัว การเป็นเจ้าของภาพโรงงานอาหารน้ำปานะในยามเมื่อมีงานบุญประเพณี เป็นต้น การเข้าไปทำอย่างนี้ทำให้ประชาชนและพระสงฆ์มองว่า ผู้นำท้องถิ่นท่านนั้นเป็นคนที่มีคุณธรรม มีน้ำใจเป็นผู้เสียสละต่อสังคมอย่างแท้จริงซึ่งเป็นการกระทำที่หวังต่อผลประโยชน์อันจะเกิดขึ้นในทางการเมือง

2. ข้อดีและข้อเสียของความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในการปกครองท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย ประกอบด้วย 1) ข้อดีที่มีต่อสังคม ทำให้เกิดความสามัคคีพร้อมเพียงทั้งชุมชนและวัดซึ่งง่ายต่อการพัฒนาปกครอง ข้อดีที่มีต่อวัดและพระสงฆ์ พระสงฆ์จะได้รับการสนับสนุนและอุปถัมภ์จากผู้นำท้องถิ่นในเรื่องของปัจจัยสี่และในด้านต่างๆ และข้อดีที่มีต่อผู้นำท้องถิ่นจะทำให้ผู้นำท้องถิ่นมีภาพลักษณ์ในสังคมที่ดีและจะได้รับความนิยมชมชอบจากพระสงฆ์และประชาชน ทำให้ได้เปรียบในทางการเมือง 2) ข้อเสียที่มีต่อสังคม ทำให้สถาบันศาสนาของสังคมมีความเสื่อมถอยไปในทางที่ไม่ดี ทำให้ระบอบประชาธิปไตยในท้องถิ่นเกิดอ่อนแอไม่เข้มแข็ง จะทำให้มีการครองอำนาจในท้องถิ่นอยู่เพียงฝ่ายเดียวเกิดความไม่พอใจของอำนาจฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ซึ่งเป็นคู่แข่งกันทางการเมืองอันเป็นเหตุให้คนในสังคมเกิดความแตกแยกเป็นฝักฝ่ายข้อเสียที่มีต่อวัดและพระสงฆ์ ทำให้ศักยภาพในการแสดงออกต่อผู้นำท้องถิ่นของพระสงฆ์ถูกกดทับบดบัง ทำลายภาพลักษณ์ความเป็นกลางทางเมืองของพระสงฆ์ซึ่งทำให้คุณค่าในตัวของพระสงฆ์ลดน้อยลงอันเป็นเหตุของความเสื่อมศรัทธาของประชาชนและอาจเป็นเหตุให้เกิดความขัดแย้งระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ได้มากขึ้น และข้อเสียที่มีต่อผู้นำท้องถิ่น ทำให้ผู้นำท้องถิ่นถูกครอบงำทางความคิดและการกระทำเพราะความเกรงใจที่มีในพระสงฆ์ ทำให้ศักยภาพในตัวของผู้ว่าท้องถิ่นถูกกดทับ และทำให้ผู้นำท้องถิ่นเกิดความคิดที่ผิดใช้พระสงฆ์เป็นเครื่องมือเพื่อประโยชน์ในทางการเมืองของตนเอง สอดคล้องกับแนวคิดของสุพานี สฤญวานิช (2549, หน้า 417) ได้กล่าวว่า พระสงฆ์จะอาศัยความสัมพันธ์ความเป็นที่เคารพศรัทธาความเกรงใจจากผู้นำท้องถิ่นเป็นเครื่องมือในการชักจูงผู้นำท้องถิ่นให้ทำตามอำนาจของตน ทำให้ขาดการยอมรับ ไม่ได้รับความไว้วางใจ มีทัศนคติเชิงลบ ทำให้ไม่ได้รับความร่วมมือในการทำงานและเกิดแรงต่อต้าน ทำให้ไม่เกิดความศรัทธา และมี

ทัศนคติที่ไม่ดีในการไม่ให้ความร่วมมือ ทำให้เกิดการมุ่งเอาชนะจนเกิดความเสียหายหรือปัญหาที่ตามมา ทำให้เกิดการบิดเบือนข้อมูลข่าวสาร และบิดซ้อข้อมูล ทำให้เกิดความเฉื่อยชา ทางความคิดไม่ยักคิด อยากทำอะไร เกิดความเครียด ทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานลดน้อยลง ไม่เกิดการทุ่มเท ทำให้เกิดความแตกแยกทำลายความสามัคคี เป็นอุปสรรคต่อการตัดสินใจ ใช้อารมณ์มากกว่าเหตุผล ทำให้เกิดความสูญเสียทรัพยากรทางด้านบุคคล เพราะไม่สามารถทนต่อความขัดแย้งได้

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 หน่วยงานปกครองท้องถิ่นและคณะพระสงฆ์ในพื้นที่ควรมีการจัดการสัมมนาหรือประชุม พูดคุยกันถึงปัญหาที่เกิดขึ้นตามที่ผลการศึกษาวิจัยได้ค้นพบ และร่วมกันแก้ไขปัญหามีอยู่ ป้องกันปัญหา ที่ยังไม่เกิดอย่างมีแบบแผน

1.2 หน่วยงานปกครองท้องถิ่นและพระสงฆ์ในพื้นที่ควรมีขอบเขตในการสร้างความสัมพันธ์ ร่วมกันในการปกครองท้องถิ่นที่อยู่ในกรอบของการพัฒนาร่วมกันอย่างเหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

2.1 ควรให้ประชาชนเข้าไปเป็นส่วนร่วมในความสัมพันธ์ด้วย เพื่อให้ความสัมพันธ์สามารถ พัฒนาไปในทิศทางที่ดี

2.2 ควรส่งเสริมกิจกรรมในทางพระพุทธศาสนาให้ประชาชน ผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์มีส่วนร่วม ในการสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรมีการศึกษาลักษณะความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในการ ปกครองท้องถิ่น ในพื้นที่ใกล้เคียงเพื่อศึกษาเปรียบเทียบลักษณะที่เกิดขึ้นว่ามีความเหมือนหรือแตกต่าง กันอย่างไร และหาขอบเขตของความสัมพันธ์ที่เหมาะสมนำไปปรับใช้

3.2 ควรศึกษาถึงเหตุและปัจจัยอันเป็นแรงจูงใจที่ทำให้ผู้นำท้องถิ่นและพระสงฆ์สร้างความ สัมพันธ์ร่วมกัน

3.3 ควรศึกษาถึงแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ที่เหมาะสมร่วมกันระหว่างผู้นำท้องถิ่นและ พระสงฆ์

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในการปกครองท้องถิ่น องค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาวิจัย มีดังนี้

ลักษณะความร่วมมือ เป็นความสัมพันธ์ที่มีการร่วมมือกันตามวาระโอกาสที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไป โดยมากผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ใช้ในการทำงานร่วมกันในท้องถิ่น พบว่า มีลักษณะดังนี้

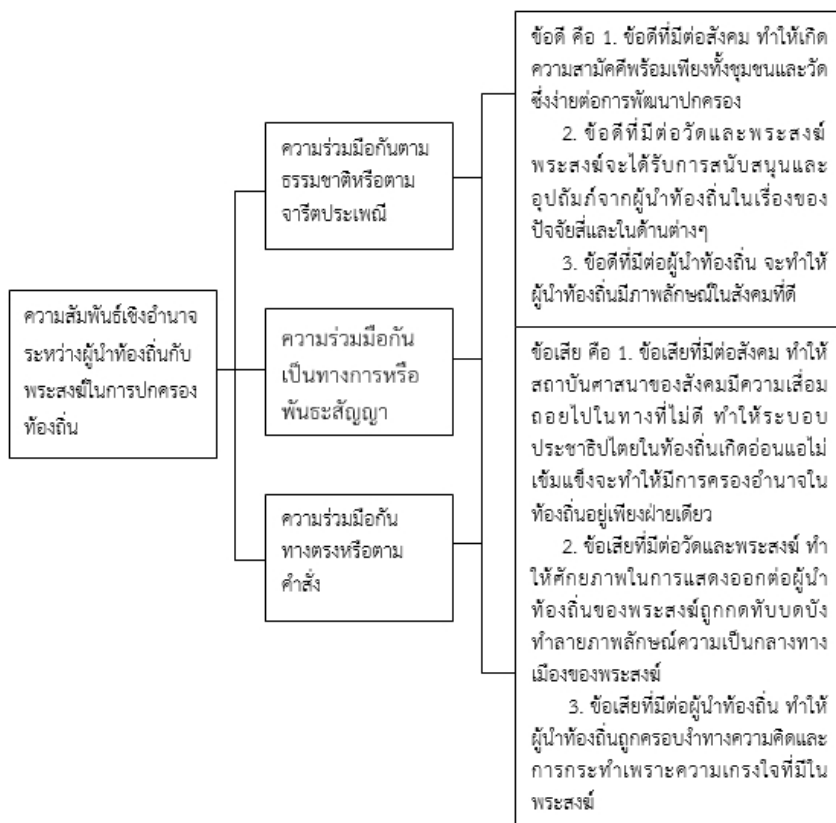
1. ลักษณะความร่วมมือกันตามธรรมชาติหรือตามจารีตประเพณี
2. ลักษณะความร่วมมือกันเป็นทางการหรือพันธสัญญา
3. ลักษณะความร่วมมือกันทางตรงหรือตามคำสั่ง

ข้อดีและข้อเสียของความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในการปกครองท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย ได้แก่

1. ข้อดีที่มีต่อสังคม ทำให้เกิดความสามัคคีพร้อมเพียงทั้งชุมชนและวัดซึ่งง่ายต่อการพัฒนาปกครอง
2. ข้อดีที่มีต่อวัดและพระสงฆ์ พระสงฆ์จะได้รับการสนับสนุนและอุปถัมภ์จากผู้นำท้องถิ่นในเรื่องของปัจจัยสี่และในด้านต่างๆ
3. ข้อดีที่มีต่อผู้นำท้องถิ่น จะทำให้ผู้นำท้องถิ่นมีภาพลักษณ์ในสังคมที่ดีและจะได้รับความนิยมชมชอบจากพระสงฆ์และประชาชนทำให้ได้เปรียบในทางการเมือง

ข้อเสีย ได้แก่ ข้อเสียที่มีต่อสังคม ทำให้สถาบันศาสนาของสังคมมีความเสื่อมถอยไปในทางที่ไม่ดี ทำให้ระบอบประชาธิปไตยในท้องถิ่นเกิดอ่อนแอไม่เข้มแข็งจะทำให้มีการครองอำนาจในท้องถิ่นอยู่เพียงฝ่ายเดียว ข้อเสียที่มีต่อวัดและพระสงฆ์ ทำให้ศักยภาพในการแสดงออกต่อผู้นำท้องถิ่นของพระสงฆ์ถูกกดทับบดบัง ทำลายภาพลักษณ์ความเป็นกลางทางเมืองของพระสงฆ์ และข้อเสียที่มีต่อผู้นำท้องถิ่น ทำให้ผู้นำท้องถิ่นถูกครอบงำทางความคิดและการกระทำเพราะความเกรงใจที่มีในพระสงฆ์

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้ คือ พระสงฆ์พึงคำนึงถึงความศรัทธาที่ประชาชนมีต่อพระสงฆ์ จึงไม่ควรเข้าไปให้การสนับสนุนหรือแทรกแซงผู้นำท้องถิ่นในทางการเมือง เพราะจะทำให้ส่งผลเสียต่อภาพลักษณ์ของสถาบันพระสงฆ์ ดังนั้น พระสงฆ์จึงควรร่วมมือกับผู้นำท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการส่งเสริมสนับสนุนภารกิจซึ่งกันและกันอันจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น และผู้นำท้องถิ่นไม่ควรดึงพระสงฆ์ที่เป็นที่เคารพศรัทธาของประชาชนเข้าไปเกี่ยวข้องหรือใช้เป็นเครื่องมือสนับสนุนอำนาจของตน เพื่อผลประโยชน์ในทางการเมือง ควรสามัคคีร่วมมือกันทำงานในท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการพัฒนาเปลี่ยนแปลงและประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นแก่ประชาชน แผนภาพแสดงความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในการปกครองท้องถิ่น องค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาวิจัย มีดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- ก่องแก้ว เจริญอักษร. (2551). *ความรู้เรื่องธรรมวิทยา*. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรอัมรินทร์ พรหมเกิด. (2556). *สังคมวิทยาการเมือง*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พระเทพศาสนภิบาล. (2560). *คู่มือแนวทางการดำเนินงานตามโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล 5” ระยะที่ 3*. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์.
- พรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2550). *สถาบันสงฆ์กับสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโกลดคิมทอง.
- พระมหาสถาพร วันนุกุล. (2557). *ความสัมพันธ์ระหว่างการเมืองท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในเขตอำเภอหนองชัย จังหวัดกาฬสินธุ์*. (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- พัทยา สายหู. (2551). บทบาทของพัฒนากรในหมู่บ้านภาคตะวันออกเฉียงเหนือในสังคมวิทยาของหมู่บ้านภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. กรุงเทพฯ: สมาคมสังคมศาสตร์.
- โรงเรียนชุมชนกุฎีศรี. (2553). ประวัติศาสตร์อำเภอกุฎีศรี. เลย: ฝ่ายวิชาการโรงเรียนชุมชนกุฎีศรี.
- ศูนย์การศึกษาครอบครัวและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอกุฎีศรี. (2553). ประวัติศาสตร์หมู่บ้านและชุมชน อำเภอกุฎีศรี จังหวัดเลย. เลย: เมืองเลยการพิมพ์.
- สุพานี สฤษฏ์วานิช. (2549). พฤติกรรมองค์การสมัยใหม่: แนวคิดและทฤษฎี. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.